

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Negyedévre 1.50 kr. Két hónapra 1.—kr.
Félévre 3.—kr. Egy hónapra —.50
Egész évre 6.—kr. Egyes szám helyben és vidéken 6 kr.

HIRDETÉSEKET

Árszabály szerint számítunk. Bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilttér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ.

POLITIKAI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen hetenkint kétszer u. m.: szerdán és szombaton.

SZERKESZTŐSÉG:

hova a lap szellemi részét illető közlemények s előfizetési díjak küldendők SÁROSPATAK, GORTVAY-FÉLE HÁZ

A hirdetési díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a kiadóhoz, Steinfeld Jenő nyomdászhoz küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentellen leveleket nem fogadunk el

FŐMUNKATÁRS:
CSENGEY GUSZTÁV.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
DR. BARTHA BÉLA.

KIADÓ:
STEINFELD JENŐ.

A tizenkettedik órában.*

Ha biztosan tudnók, hogy a kormány a polgári házasságot a teljes szabadság első lépcsőjének tekinti s az állam és egyház határainak szétválasztását úgy gondolja, a mint mi gondoljuk: elmenni a tökéletes radikális, jobbnak véltük volna kezdettől fogva, kivált mikor a liberális közvélemény teljes erejében nyilatkozott, hogy ezt a harcot a hivatalos protestáns egyház közreműködése mellett harcolja meg, mert valami felemelő lett volna, hogy a XIX. század utolján felébredt az ország művelt közvéleménye felekezeti és pártkülömbőség nélkül s megvalósította a teljes vallás szabadságot s betöltötte a felekezetek között eddig tátongó űrt.

De mit látunk? A mi kívánságunk abban culminál, a mi az Eötvös határozati javaslatában nyert kifejezést: az 1848. XX. t.-c. megvalósításában, a melyet pedig a miniszter feltűnő ridegséggel utasít vissza, homályos intenciókat emleget, míg a congruára vonatkozó javaslatot melegen pártolja.

Kombináljunk tehát és tegyük fel több lehetőséget. Az egyik, hogy a kormány a polgári házassági törvény megalkotásánál megáll, talán mert ezt értette az állam és egyház határainak szétválasztása alatt, de mert ha mást értett volna is alatta, még a saját politikai hitsorsosainál se talál támogatást a teljes vallás egyenlőség megvalósításában, a mely alatt, tudjuk, mit kell értenünk; vagy mert a XX. törv.-cikket mai háztartásunk mellett meg nem valósíthatja. Aztán folytassuk. Az általánosan sürgetett kath. autonómia megadatik. Józan ember tisztában van, mi mozgatja a kath. autonómiát. Az autonómia a népszabadságban rejülő erővel jár. Csak fel nem teheti senki a hierarchiáról, hogy ezt a népszabadságot, a törekvéseivel ellenkező ideált irigyelte volna meg a prot. egyháztól! A kath. autonómia célja, a mint ezt már annyiszor elmondták, az egyházi javak betelekkönyvezése.

Kérdem tehát, ha e törekvés az autonómia tetszetős jelszava alatt keresztül megy, az 1868. LIII. t.-c. cikk elvész s a prot. egyház bizonyos esékely, ha mindjárt törvényhozásilag is biztosított kárpótlásban részesül, kérdezem, mi következik ebből?

Itt tehát az idő, álljon föl a magyarországi

* Lapunkban minden nézetnek tért nyitunk, mert ezt tartjuk az eszmék tisztázására egyedül helyesnek. A szerkesztőség nevezetű szintén nyitlan el szokta mondani E tárgyra, kapcsolatban Moesary Lajos urnak a Sárospataki Lapok legutóbbi számában közzétett cikkével, mielőbb visszatérünk.

Egy napsugaras délután.

Rajz.

Írta: Moravcsik Boriska.

A júniusi nap meleg sugarakkal áradt szét a kert rózsabokrain. Az úde szép rózsák boldogan mosolyogtak az illatos fényes levegőben, hol a himporos szárnyú lepkék, mind megannyi ragyogó gondolattal — édes vágygyal repültek virágról-virágra. A sötét zöld nagylevelű orgonafák feltűnő gonddal őrizték kincsüket, a kis csalogányfészeket, melynek picinyke lakói félig nyitott csőröcskével álmosan tekintettek, fekete szemekkel bámulva a zsongó méheket, melyeket a meleg nem lankasztott el és szorgalmasan repültek szerteszét, halk zümmögéssel köszönve meg a virágoknak a mézet.

Valami meleg, álmotag hangulat lebegett a kert felett, a tiszta, felhőtlen égből leszállt édes ábránd, mely aranyos himporral hintett be mindent, besurrantva Lilike szívébe, ki ott ült az orgonafák alatti kis padon, mélyen lecsukott szempillákkal, szomorú mosolyal tekintve le a kezében tartott rózsákra . . .

Most nem tudott örülni a fénynek, illatnak. Milyen nehezen is várta ő zt a hónapot! — Azt képzelte: a rózsák nyílását lesi oly türelmetlen vágygyal . . . A június eljött, magával hozta a rózsavirulást és mégis . . . mégis . . . a szíve mélyén csak ott zsongott az a névtelen vágy, melynek nem volt még alakja, csak fénye, melege, bánata és sóhaja. Pedig a rózsák most is oly szépek, mint azelőtt egy évvel, egészen olyan minden, csak a gyermekkori barát alakja hiányzik az ákácfaikkal beültetett fasorból, a mint gyors léptekkel siet feléje.

Milyen sokat futkostak együtt itt a boldog gyermekkorban! — Az ő türelmes gyöngédségével hányszor vitte utána a kis és nagy babák egész csoportját, hűségesen részt véve Lilike játékaiban, férfias komolysággal engedve a kis lány minden bohó szeszélyének . . . S

protestantizmus, lépjen ki a passivitasból az actív politika terére, már ő tudja, milyen formában, hogy a fenforgó törvényjavaslattal azért rokonszenvezett, mert a teljes vallás egyenlőség szükséges és természetes előzményének tekintette.

Fejes István ur a „Sárospataki Lapok“-ban legközelebbi közölt, az állásfoglalásról irt cikkében azt mondja, hogy számunkra a pártállások közül legkedvezőbb a kormányé. Ez természetes, de vajjon nem tehetnők-e még kedvezőbbé, mert a kormány nyílt fellépésünkből erőt meríthetne radikális reformokra. Különbö is szerintem politikai ügytelenség, midőn 3 millió protestáns életérdeklő sine nobis határoznak.

Hát szégyen az?! Nem szólok a mult szolgálatainak megjutalmazásáról, hanem sokkal inkább arról van szó, a teljes vallás egyenlőség megvalósulásával, hogy itt a magyar politika, a valódi honserzelem, a jellemzilárság, a tiszta morálon, egyszóval az ősi erényeken akarja fejlődését biztosítani.

En, ha végignézek hazánk történetén és látom, hogy őseink többször fegyverhez is nyultak jogaik védelmére, mert tudták, hogy a protestantizmus erősödése a szabad eszmék győzelmét jelenti s ma pedig csak szavunkat kellene felemelni, a protestantizmus pedig tétlenül nézi a rá veszélyt rejtő események fejlődését, a mikor cikkek jelennek meg a jövő egyházáról, a jelen gyakorlati politikáját pedig alig pár jeles emberünk emlegeti: az minden lehet, csak észszerűség nem. Addig, bocsanatot kérek, irhatunk elméleteket a cura pastoralisról, az evangelisatióról; panaszkozhatunk minden bajunkról: teljes vallás egyenlőség nélkül nem érjük el az óhajtott célt.

En különben a legrosszabb kalkulus esetén se féltém a hazai protestantizmust, mert tudom, hogy a szerencsétlenség szüli a nagy jellemeket s a lelkeszi kar sohase lehet méltatlan gályarab őseihez, mert érzem, hogy a mely felekezetben oly erő van, hogy negyedfélszázados ellenségei le nem győzhettek, az ma is csodákat művel. De ez a negyedfélszázad esztendő a lét és nem lét hamleti kérdésének tépelődése volt. Minek tegyük ki ennek a hazai protestantizmust, mikor már a csendes építész munkája várja?

És most engedjen meg t. szerkesztő ur, hogy én is fel mertem emelni igénytelen szavam. Lehet, hogy rosszul látok, mert nem a magaslatról, hanem egy elrejtett völgyből, egyszerű falusi magányomból szemlélem az események fejlődését. De mentsem ki kérvédeiseimben a valódi liberalizmus iránt táplált rajongó szeretetemet. Péter Mihály.

Néhány szó a kis-községek bel-szervezetének hiányairól.

Nem lesz érdektelen, a kis-községi adminisztratio szervezetének hézagosságait, e lapok hasábjain szellőztetni, mert utalva a gyakorlati szempontokra, ezzel csak a szakközönség és a kormány figyelmét akarom felhívni, hogy a mostani tarthatatlan szervezet megoldásának problémáját, a tapétán levő egyházipolitikai törvényjavaslatokkal kapcsolatosan, eszközölje.

A kis-községek hiányosságát első sorban, annak belszervezete képezi.

Tudjuk azt, hogy e téren, az első szervezeti organumot, kiváltképen a községi előjáróságok teszik: a másikat pedig a községi képviselőtestületek. Azt is jól tudjuk, hogy a képviselőtestületi szervezet alapja, többféle elvi és gyakorlati megkülönböztetésekre van fektetve. — Mert a képviselőtestületek legtöbb adót fizető tagjainak jegyzéke, minden évben kiigazítandó; továbbá, mert a választott tagok kettős választási eljárás szerint, tudniillik három-három évenként, de hat évi időtartamra választatnak, a mely körülménynek, csak formaszzerűleg is helyes keresztülvitele, a legpontosabb nyilvántartást igényli.

A gyakorlati életből néhány konkrét esetet tudunk, hogy midőn az itt említett nyilvántartás nem elég pontossággal volt vezetve, mily zavarokat idézett ez elő; elannyira, hogy senki sem tudta, voltaképen kik képezik a képviselő testület tagjait.

Mit látunk mindezekből? Azt, hogy az ilyen szervezet a demokratikus intézmény tekintélyét egy csöppet sem emeli.

Ha pedig a községi vagyonkezelést vesszük megfigyelés alá, a legerhesebb feladat megoldásával kellene megküzdünk, különben felesleges fejtegetni, mert ez ügyek kezelésének tökéletlenségeire a gyakorlat, a tapasztalat, már megtanított bennünket. —

A katona ügyek mindig jobban-jobban nehezdednek a községek vállaira. A népfelkelés nyilvántartása, s általában a lajstromok kezelése, az időszakonként keletkezett változások kimutatása, s a népfelkelők összesletes kimutatása, oly munkahalmaz, mely magában véve elég, hogy szigorú pontosság mellett, a községek nehezdedett eme feladat teljesítésében, más munkától menten, egy szakközeget kizárólag vegyen igénybe.

Az adóügyek oly nagy fontosságú ágában még kifejezettebb a kis-községi adminisztratio elvi

Oh milyen kínos azt a régi — most öntudatra ébredt érzést szívébe visszaszorítani!

Azóta kerüli őt, fél attól az édes ábrándtól, mely már kibontakozott a rózsaszínű felhőből, melynek már vannak szárnyai, de nem meri emelni.

S az akácfaik között ismét felhangzanak az ismert léptek . . . Lilike mélyen összerезzen, de azért nem emeli föl fejét, nem érez semmit, csak a szíve dobogását . . .

Miklós nyájas üdvözléssel, titkolhatóan örömmel siet hozzá:

— Ugy-e bár megengedi, hogy leüljek?
— A mamaék bent vannak a szobában, — feleli Lilike hidegen s büszkén emeli föl fejét.

A szép fekete szemek elborulnak s Miklós lehangoztan feleli:

— Magát kerestem Lilike, ha ugyan megengedi, hogy így szólithassam, mint régen . . .

— A meleg elől menekültem ide — folytatja Lilike, — ma csakugyan kiállhatatlan hőség van! — s bágyadtan legyezgeti kendőjével felhevült arcát.

Miklós mélyen a szemébe akar tekinteni, de Lilike elfordítja fejét, s szemei egy szitakötő repülését követik.

— Nemsokára egy éve lesz annak, hogy bucsuznom kellett magától Lilike, — suttogja Miklós elgondolkozva. — Olyan tisztán emlékezem azokra a percekre! Epen ilyen nagy rózsavirulás volt akkor is a kertben, mint most, de akkor nyájasabb volt hozzám . . . Azt az édes mosolyt, melylyel elbucszott tőlem, magammal vittem a messze távolba; vigaszom, bátorítóm volt az a munka, küzdelem között. Remény és kétkedés közt éltem át azt a sok, hosszú hónapot; néha reméltem, hogy elérem azt az édes álmod, melyet ott hordtam szivemben már a gyermekévekben; egy szent képet, a maga képét Lilike, láttam örökké a tiszta magasban előttem, melyhez összes reményeimet fűztem. Ahhoz szállt fel inám, sóhajom, tőle merítettem erőt a küzdelemre. Milyen nehéz volt a hallgatás most egy év előtt! De akkor még nem állhattam eléje, nem volt jogom küzdeni szívéért; előttem volt

és gyakorlati képtelensége. Hogy mily óriási terhes feladat ma, az adó-ügyek pontos kezelése, elégséges a rengeteg adó-ügyi nyomtatvány mintákra és az ugynevezett főkönyvekre rámutatunk.

Igen sokszor képezte már vita és megbeszélés tárgyát, hogy ezen állapotok miképpen lehetnének a leggyökeresebben orvosolhatók; sajnos azonban, a vita nyomán felszínre került nézetek mindig csak, papiroson maradtak, s így a kis-községi administratio kellő figyelem nélkül, a régi állapotban maradt.

A mai viszonyok között, nem rendelkezünk, az administrativ executiva legelemibb biztosítékával sem, nem rendelkezünk azért, mert nincsenek olyan közegünk, kik annak gyakorlására képesítve lennének.

Ma napság a jegyzőség, nem egy önálló szervezet, hanem csak, a kis-községek administrativ rendszerének egyik mellék ága. Jogi szempontból a kis-községek képeznék ma a helyhatósági és önkormányzati autonómikus testet, a jegyzőség pedig sem nem helyhatósági, sem nem önkormányzati szervezet.

Holott a mai gyakorlati élet exigenciáinak ismerője tudja, hogy a kis-községek, valóságban nem is élő tényezők, mert az administratióval csak a jegyzők állnak kapcsolatban.

A mai kezelést megbénítja és csaknem tehetlenségre kárhoztatja, a szervezeten viszony.

Mindezek tehát szükségként állítják eléink a körjegyzőség új administrativ szervezésének problémáját s e problema megoldását.

—r.

KÖZÉLET.

Levelek az idegenből.

(Egy romániai magyartól.)

(Vége)

De most veszem észre, mily gyors lábom közeledik a husvét. Lázasan takarítanak mindenfelé. A női szabók nem győzik a sok, már-már majd mind elkészített selyem és más női ruhákat haza szállítani a türelmetlenkedő Cocónak (Kokane) birtokába adni. Pedig még csak holnap lesz Nagy-péntek = Vinere máre. Az is itt van már. Hogy zúgnak a harangok minden utca templomában. Mert a város majd minden utcájában van egy templom. Eppen az utolsó déniára = vecsernyére harangoznak. Este van. Tódul az áhítatos nép a templomba. Eddig mindenkinek el kellett végezni a *sposedálást* = gyónást. Most kerülük körül a templomot. Elöl négy pap jó ki, vállakon egy sarogja-forma alkotmány, azon fekszik egy hathetes gyermeknagyságu fa-báb, letakarva fekete lepellel — a keresztől levett Jézus holtteste sirba tételel ábrázolván. Előttük a kíváncsi apró népség, utánuk két-három rezervált vén pap, mindjárt utánuk a dászkel = kántor egyik kezében égő viasz-gyertya, másikában egy nagy régi öreg könyv kitarva — az evangélium, azután a nép, ur, szegény vegyesen, mindenik kezében égő viasz-gyertya, közben a harangok zúgása. Mielőtt a halottal visszaérkeznének a templomba, boldog, boldogtalan, ur és szolgál, szegény és gazdag, nő és férfi, ki-ki a hogy bírja, át és vissza bujkál a faalkotmány alatt, némelyik többször is. Mert közhit szerint, ki az alatt a koporsót képviselő faalkotmány alatt átbujik — egész életére mentve van minden nemű és fajta betegségekől. Egy csizmadia nagyon beteg feleségét egy ilyen processzió alkalmával keresztül

még egy küzdelmes év; de szentségtörésnek is tekintetem volna megzavarni a gyermekálmokban, úgy képzeltem szívét, mint egy zárt rózsabimbót, melyet nem szabad fejlődésében bántani, türellemmel kell várni kinyílását. . . Milyen boldogság volt nekem az, ha szülőim sok kérdézősködéseimre irtak Ónról is; úgy félttem annak a gondolatától, ha szíve máshoz fordulna. . . Ugy örültem annak a boldog percnak, mikor ismét láthatom, s olyan szomorúan kellett hazamennem! — Nagyon hideg volt hozzám Lilike, s azóta is folyton kerül, nem juthatam egy rövid időre sem közelébe; de most végre itt vagyok s mint férfi lépek eléje kérni vonzalmát, ha méltónak talál arra. . . hát nincs egy szava sem számomra?

Miklós elhallgatott s keserű mosoly vonaglott végig a szép ajkakon.

A nap aranyos fényvel bucsuzott a kertől, de a virágok, lepkék kiolvasták a hanyatló sugarakból feléjük ragyogó ígértet: „Most lepihenek a szép, nagy hegy mögé, de holnap viszontlátjuk egymást“.

És Lilla mélyen lehajtott fővel hallgatta az ismert gyöngéd hangot, melynek szelíd csengése mindig, de mindig le tudta csillapítani szenvedélyes természetét; nem látja a mindinkább tűnő sugarakat, szétfoszlik előtte minden, a rózsák, a csalogányfészek, az egész kert, csak azt a fényes ábrándot érzi szívében, a mint már emelgeti szárnyait. Végre föltekint. . . A zavar, hidegség továbbint s ő a régi édes mosolylyal néz Miklós szemébe, kezét bizalommal helyezi az ő kezébe.

A zöld lombokon még egyszer beragyo a piros sugár, mint egy biztató boldog ígértet a jövőből. . . az ábránd édes örömmel pattan ki szívéből s erős, vidám szárnyasattogással repül a tiszta végtelenbe.

bujtatta az alkotmány alatt. Láttam a szegény nőt, mint segíti nagy bajjal férje keresztül, még fel sem volt öltözve. Elájulva vitték haza és más nap halott volt. A szertartások véget értek. A nép tolul ki a templomból, kezében égő viasz-gyertyával, csendes beszélgetések között ballagnak hazáig, hol a gyertyát mindenki elolva már az ajtóban, vagy nyugalomra tér, vagy a szomszédba, kávéházba, kinek hova tetszik.

A különböző utcák templomaiból haza sereglő tömeg, az égő, száz meg száz viasz-gyertya fényében mozgó fekete alakok a sötét éjben — meghatóan fenéges látvány.

A husvét érkezését az éjjeli harangzúgások jelzik. Ekkor talán csakis a haldoklók hiányoznak a templomból. A harangok regg-hajnali hosszas zúgása hírül hozza aztán, hogy a bójtnak vége, itt a husvét! Nyomban erre, a hol van katonazene, utcaról-utcará járva, fújják a nemzeti indulót. Asztalok terítve mindenütt, várva haza az érkezőket; de senki addig asztalhoz nem ül, míg a szokásos piros-tojás koccintás végbe nem megy. Ez abból áll, hogy a családfő kezében piros-tojást tart, hasonlóképp a család tagjai az asztal körül állva, a családfő a családtagok kezében levő piros-tojásokat e szavakkal koccintja meg: „*Christosz a' nviat*“ = Krisztus feltámadott, mire a körben állók rendre ezt felelik: „*Adévárát ke a' nviat*“ = bizonytalán feltámadott; és csak azután kezdődik az étkezés.

E szokást még a katonaság között sem mulasztják el. A tiszt urak és közkatonák részére ez éjjel közös asztal rendezetik. Az asztal előtt a legénység sorban áll, mindenik kezében piros-tojás; az őrnagy mindenikkel el-koccintja a piros-tojást, a fennebbi Christosz a' nviat monddással és a rafelelő adévárát ke an viat-tal. Ezután együtt, tiszt és közlegény helyet foglalnak az asztalnál. Ez ünnep emlékeül minden közlegény egy egész kalácsot, néhány piros-tojást, egy jó adag sültet és egy félliter bort kap. E szép szokás a katonaság közt, tudtommal másutt sehol sincs meg. Becsülni és tisztelni való dolog ez — eltekintve a piros-tojás koccintástól — főleg azért, hogy a sokat sanyargatott közkatonára legalább egy évben egyszer megembereltek. Így van ez a kórházaknál és más jótékonyági intézeteknél is.

Ezután jó a nyugalom; alvás. Az első nap délelőtt-jén szokatlanul nagy csend uralkodik mindenfelé. Harangzó is csak az idegen vallásúak templomában szól. Azok is most ünneplik a husvétot.

A kora délután már ismét kezdődik a nyüzsgés. Különösen a közeli hegyeken, akasztófák módjára egymás sorjában álló sok-sok *dulápek* körül, a *cseplezárban* csak úgy hemzseg már a nép.

A *duláp* szélmalomhoz hasonló, hosszú malomkerék rudba illesztett, kereszttrudak közé elhelyezett hosszú poznak, összekötve hinta-üléssel a tetején; a malomkerék rud, két magas ágason áll, melybe vastengely van illesztve. Ördögi sebességgel forgatható alá és fel. Ez több mint ördög-motolla. Csak husvét ünnepén van használat alatt, bár ha éveken ott áll, míg a töve ki nem rothad, máskor senki sem gondol rá, csak husvétban. Tíz pernyi rajtaülés és forgatásért vagy egy piros-tojás, vagy öt para = két és egyharmad krajcár jár. A gyengébb idegzetű, ha ott a magasban felháborodik, senki sem gondol vele, míg a tizperc el nem telik, hisz huszan is ülnek egy forgantyun, kik fizetésért megkövetelik a szokatlan élvezetet — és így, mondom — a gyengébb idegzetű, felháborodása közben úgy szerez könnyebbülést, a hogy tud és nem úgy, a mint ő akarja.

A *cseplezár* = sátorokban árulóknak rövid-üzleti-árusboltja. A hegytetőn egész sátor-tábor, utcaserény, egymás mellett. Mindenféle ételek, italok, nyálánkságok kaphatók itt. Kitelepült a zsidó is Ringspieljével, egy félkezü cigány pótolja a forgatáskor nélkülözhetetlen zenét, veszedelmesen sivitó klarinétjával. A sátorok előtt ögyelegetnek a vendéget váró cigányzenészek is, némelyike hóna alatt szorítja török-muzsikáját. A dulápek felé vívó utcákban tölög a sokaság kifelé, köztük, mellettük feltűnnek azok a tipikus alakok, melyek nagyon érdekesek, ki-vált az idegen előtt. Azt a sajátos zajt, azt az ütem-szerű, meg-megújuló lármát, fül-siketítő zsvajjt, mely ezt az ünnepi, mozgalmal életet jellemzi, látni, hallani, de leírni alig lehet.

A házaló zsidó, a kupec a maga módja szerint kínálja portékáját. Amott a görbe-rudon — a mit *kobelecának* hívnak — függő-kosarakban árulja narancsait, kiálltozva: *háj lá portukál, háj lá portukál*. Ez idegen, ki a nyelvet nem érti, nyilván azt hiszi, hogy azt kiáltja: jertek Portugáliába, pedig csak arra figyelmeztet: *jertek a narancsra* — szószertint fordításban.

Elhelyezkedett a *placsintár* is, széles nagy kerek tálcáján árulja, most már fagygyuban — bójtnban olajban — sült és hussal megtöltött forró és vastag placsintáját; csizmadia-dikies formájú késével vágva le a megszabott áru darabot a vendékek.

A nép között, előttük, utánuk jár, kel a török vagy alban *brágászius*, fenhangan kiálltozva: *brága recse, brága bune* és mindjárt utána csendesebb hanglejtéssel *ráhát bun*.

Ez a brága árpa-korpából készített és erjedt moslék-szinü vastag ital, jégbe hűtve. Oltja a szomjat.

A *ráhát*, valami nyúlós, összeálló edesség. Nálunk törökpolizskának nevezik. A keleti nyálánkságok mellé sorakozik az *ákádélé* és a *hólvica* — ez utóbbi az iskolás gyermekek kedves nyálánksága. Jönnek a pirított mogyoró és a tökmag árulók; a fagyaltal kereskedők, kiáltva: *ingyeccát, ingyeccát*. A változatosság okáért itt ott megjelenik egy-egy kínálkozó, *máccst* és savanyu ugorkát árulván. Előbukkan az újságáruló is: *Ádeverul de mujne* = holnap igazság — kiálltással teszi figyelmessé az olvasni kívánót. Itt látható a minden üzleti mozgalomnál jelen levő handlész-zsidó, csecse-becsével. A vályogvető cigány famillijával, a verklis-olasz stb.

De ime! amott jönnek saját urifogatukon a magasabb rangú vendégek is. Báliasan, selyem ruhában öltözve öreg férje oldalán a kokane = urnó, kifestett arccal; elvegyülnek az öröm és mámortól felhevült tarka sokaság közé. Amott egy pár öreges gavallér hetykén lépdegél, keresve és vizsgálva valakit; fiatalosnak látszó arcukból látható, hogy derekasan kifestették magukat, éppen mint ott a katonatisztek között az a három fehér arcu is, ezek valószínűleg *lápte de cocánval* = (lápte = tej, kokane = urnó vagy nagyságos asszony) kenték be

magukat. Hát az a hetyke dáma, amaz elhízott asszony-ság mellett? Mindkettő selyem atlasz ruhában és kendő-zött arccal? Azokat ne bántsuk. Egyik valaha chansonnette, a másik szakácsné — egyik német, a másik magyar volt. Most mindkettő katonatisztné.

Né! a haza nagyreményü aranyfiatalasága is tart kifelé, nagy kevélyen sétálva és pletykázva, egy csomó hölgy mellett elhaladva. Milyen csinos arcunk látszik majd mindenik. Hogyne, hiszen ki vannak festve az amicék. A mamájuk is úgy tesz, a leány testvérük is úgy, sőt néha az öreg tatúska sem vonja ki magát e művészi foglalkozás elől.

Kijöttek a négusztorok, bakánok = kereskedők, élvezvén e három ünnepet a méltán megérdemelt szabadságot. Az ünnepek alatt nincs sehol áruháza. Az iparos osztály is szépen van képviselve. Mind itt vannak familiástól. Egy német sógor meglehetősen bekapott már; neje kedélyes mosolygás között csilapítgatja férjét, míg az ölében a kisebbik csemete aluszsa az igazak álmát, kezében szorítva a *kovrigot* = perccet, a másik kezéből éppen most ejtett le valamit. Itt a tarka és szerfelett vegyes tömegben ráismerünk a hazulról szegényes székely ruhában, de becsületes leányként ide került, most uri dáma módra, divatosan öltözött magyar cselédekre, a német guvernantokra és több egyebekre.

A zene szól a sátrakban és a szabad ég alatt, mindenféle instrumentumokon. Itt járják körben, összefogózva az oláh atyafiak az „Itorát“, a kör közepén húzza egy szál cigány. Amott trágár beszédek, veszedelmes ölekezések a szabadjára hagyott gyermekek nagy épületére. Látunk egy pár rögtönzött verekedést is. A ki nem fér a bőrében, azt stante pede viszi a policiára a vándiszt = ór.

Igy telik el a husvét első napja után, a más két nap is a *cseplezárban*, a dulápek körül. E napok alatt mintha az orgiák ünnepe lennének.

A feltámadást hirdető harangok első kongása megszüntével az oláh papok is zsebre tehetik a templomok kulcsát. Nem látnak ott többé egy lelkét is.

Mi, kik nem vagyunk görögkeleti vallásúak, de a balsors, mely keserűségében ez idegenbe lökött bennünket, el kell hinünk, miszerint nem éppen mostoha hozzánk. Mert lám, ha semmi egyebünk nincs is, de van két karácsonyunk, két husvétunk és két pünkösödünk egy évben. És ez a nagy áldás mégis mintha átok lenne rajtunk, a mennyiben a miénket elfelejtjük megünnepelni, az oláhokét pedig azért hanyagoljuk el, mert nem a miénk.

Nemai.

EGYHÁZI ÉLET.

Helyreigazítás a ref. konventről közölt tudósításunkra.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Jól tudom hogy a lapok nem szívesen rectificáltják tudósításait, de a jelen esetben talán szíves lesz teljesíteni kérésemet; senki sem kívánhatja hogy az Órálló külön tudósítót küldött legyen a conventre, a pesti lapokból kellett merítenie (Lapunkban is jelezve volt s a valóságban megfelel, hogy a konventről szóló tudósításunk budapesti rendes tudósítónk küldötté, ki a konvent minden ülésén részt vett fölkérésünk folytán. Ha a budapesti lapokból vettük volna át tudósításunkat, akkor nem lenne ott: „saját tudósítónktól.“ mert az ily eljárás a hírlapírói tisztességgel megegyeztetetők nem tartjuk. Lapunk fővárosi tudósítója *teljesen megbízható* férfiú, nem is aféle szárnyas lábú riporter, hanem író a szó neme-sebb értelmében. Ha ez alkalommal tévedett, csakis tévedésről, nem szándékos ferdtésről lehet szó s ép azért a legnagyobb készséggel adunk tért az általunk igen tisztelt felszólaló helyreigazításának. — Szerkesztő.) melyeknek tudósítói egyáltalában nem értik a mi autonómikus dolgainkat s azért irtalmatlanul el szoktak ferdíteni mindent, mi egyházi gyűléseinken előfordul.

Én nem recriminálok a csütörtöki ülésen, csak a P. Napló által számba adott imparlamentaris kifejezések ellen tiltakoztam s kértem az elnökséget: találjon módot arra, hogy üléseinkről jobb referadákat kapjon az olvasó közönség. Azután nem hallottam György Endrénének és az elnök Tisza Kálmánnak azon megjegyzését, hogy hát kerülni kell a konventen a „politikát.“ Ha hallottam volna, nyomban megmondtam volna, hogy ezen nézetet egyáltalában nem oszthatom s nem is fogadhatok el senkitől directívát az iránt, hogy miről kell beszélni, miről nem. Zsinatnak, konventnek, egyházkerületnek nemcsak szabad politizálni, egyházpolitikát csinálni egyenesen feladata és kötelessége; bár ne engedtet volna, a lucra bonus odor által elbódítva s politikai célokat követő tekintélyek által félrevezettetve, lakatot tétetni szájára az egész egyház-politikai nagy vita ideje alatt.

Mocsáry Lajos.]

Lelkészi beigtatás. Mint rendes levelezőnk írja *Rácz István*, a szatmári ev. ref. egyház új lelkesze f. hó 6-án mutatta be magát híveinek, kik telve várakozással zsufo-lásig töltötték be a tágas istenházat. Beszédének alap-igéjeül választotta Mózes II. k. r. 10, 11, 12. versét s azután kifejtette elveit, melyek lelkeszi működésében fog-ják vezetni: *az evang. szabadságot, józan keresztényi val-lásosságot s Krisztusi szeretetet*. Fellépése biztos és me-gnyerő volt, úgy beszéde mint előadása intellektuális erő-ről tanuskodik. Az első, kedvező benyomás után itélve is, egyházközségünk a legszebb reményeket köti újonnan megválasztott ifjú lelkeséhez. Tiszteletére a Polgári Tár-saskörben az nap szépen sikerült társaság rendeztetett. (Szívöl örülünk az új lelkes lelkes fogadtatásának s ki-vánunk Istentől erőt, kegyelmet és kiváló sikert ezen, a szabadelvűség és protestantizmus exponált s erősen ost-romlott végvárában.)

TANÜGY.

Magyarország közoktatásügyi állapota a kultuszminiszter legutolsó jelentése alapján.

Még mindig jogos a panasz minálunk, hogy az állam kulturális célokra elenyészőleg csekély összeget fordít ahhoz képest, a mennyit például a hadi célokra szokott adni, a melyek minden delegacionális tárgyalások alkalmával újabb, meg újabb követelésekkel állnak elő. Ily körülmények között méltán fordulhat érdeklődésünk a kultuszminiszter jelentése felé. Erdeklődhetünk a jelentés iránt, mert hazánk szellemi képét tárja elénk, a mely, ha csak egy parányi derűs vonást mutathat is, örömmel tölti el lelkünket, mint kedvező jel a haladás, a fejlődés felől.

A miniszter jelentése VI szakaszba áll és szól: I. az országos közoktatási tanácsról; II. a kisdédvárosról és népiskolai közoktatásról; III. a középiskolákról; IV. a felsőbb tanintézetekről; V. a szakiskolákról és szaktanfolyamokról; VI. az emberbaráti és közművelődési intézetekről. Az első szakasz 1894-ről; a II-ik 1891—92 és 1892—93-ról; a III. 1892—93., a IV-ik ugyanezen évről, a többiek pedig az 1891—93. évekről adnak beszámolót.

Egyenkint bemutatva a szakaszokat, közoktatásunknak képet magunk elé állíthatjuk.

A közoktatási tanács működése a jelzett időben a legnagyobb mértékben a nép- és szakoktatásra irányult, bár a középiskolákra nézve is tett fontos lépéseket. Fontosabb intézkedései voltak: javaslatok tételre a gyorsírásnak a kereskedelmi iskolákban meghonosítása, az aszóni javítóintézet felszerelése, a női kereskedelmi tanfolyamok újjászervezése, kereskedelmi tanonc-iskolák szervezése, a tanszermuzeum újjászervezése tárgyában. Foglalkozik az osztatlan népiskola tantervével, melyben a főcél arra irányítja, hogy az általános nemzeti s vallás-erkölcsi alapműveltség elérjék.

Tankönyv 180 került bírálat alá, a melyből 153 engedélyeztetett. Tanácsülést 61-et tartottak, melyből 29 elnökségi, a többi szak- és bizottsági ülés volt, teljes ülés pedig 3 volt. A tanács elnöke 1893. március óta: Fehér Ipoly pannonhalmi főpát.

A. Kisdédváros.

A kisdédváros és népiskolai szakoktatás rész alatt először ismertette van a kiadott utasítás, a kisdédváros illetégek az a polgári hatóságok, mint a tanfelügyelők részére. Azután az 1892-ik évi 12152 számú miniszteri rendelet, mely az állami elemi iskolai tanító és tanítónők képesítéséről szól. Majd az a kimutatás következik, mely az 1891-92. iskolai években népnevelési célokra tett adományokat közli.

A.

E cím alatt a részletes kimutatásokból megtudjuk, hogy az 1892-93. iskolai évben volt 1256 óvóintézet és pedig kisdédváros 771, állandó gyermekmenedékház 54, nyári menedékház 431. Az előző évhez képest az óvodák száma 126-tal növekedett.

Az óvodák közül állami volt 108, rom. kath. 107, ev. ref. 5, ág. ev. 15, egyetleik államsegély nélkül 137, magán óvodák államsegély nélkül 120.

A gyermekek száma az 1256 intézetben 102.649 volt és pedig fiú 48.647, leány 54.002. Az előző évhez képest ez irányban a többlet 28.822.

A nevelő személyzet 2296 tagból állott, kik között okleveles óvó 864. Világi egyén volt 2116, pap vagy szerzetes 180.

Tannyelv tekintetében az 1256 óvóintézet közül tiszta magyar 1089 volt, román 45, német 35, német-magyar és tör-magyar 30—30.

Foglalkoztatási rendszert tekintve: Fröbl-féle volt 651, közönséges, régebbi irányzatú 239 és menedékházi 366.

A fenntartási költség 595.514 frt volt, a kisdédvárosi célokra szolgáló ingatlanok értéke pedig, hozzávéve a középpénzbeli alapítványokat is 3.020.260 forintban van kimutatva.

Kisdédváros képző intézet volt 9, a melyekben 499 fejezte be képző foglalkozását s 160 kapott képesítő oklevelet.

Nyári menedékház vezetésére képesítetteknek oktatására 33 tanfolyam tartottat. Állandó gyermekekmenedékházi vezetők csak három helyen képeztettek. A 33 tanfolyamon 222 egyén vett részt s 210 kapott jogosító bizonyítványt. Az állam 2210 forintot fordított e célra.

B. Népiskolák, képezdek.

Népiskola volt 1892-ben 16.917, a mely az 1869-iki 13.798-hoz viszonyítva — 23 év alatt — 3119 szaporodást mutat, vagyis évenként átlag 135—136-ot. Tanterem volt 25.278.

Tankötelesek száma 1892-ben, a 6—12 éveseket véve föl 2.670.095, a kik közül tényleg járt iskolába 2.169.692. 1869-ben a tankötelesek száma 2.284.741 volt, kik közül iskolába 1.152.115 járt ténylegesen. A kedvező haladás észrevehető.

Tanító volt 1892-ben 25.505, 1869-ben pedig 17.792, a szaporodás 7713, évenként átlag 335—336.

Tanítóképezde volt 1892-ben 71, 1869-ben 46. A növendékek száma 1892-ben 4.387, 1869-ben 1556. Ezek közül oklevelet nyert 1892-ben 989, 1869-ben 462.

A tanítói nyugdíj- és gyámintézet, melyet az 1875-iki XXXII. t. c. alapított s az 1891-iki XLIII. t. c. újból szervezett, 1892-ben 9.668.444 frt 24 kr tiszta alapvagyonot mutat fel, készpénzben és pénzürtékben, míg 1875-ben csak 489.379 frt 69 kr volt az alapvagyon.

Aze címről szóló részletes kimutatásból megtudjuk, hogy a fentebb jelzett tankötelesek közül a mindennapi iskolába tartozott volna járnai 1.943.077, ismétlő iskolába pedig 727.018. Ezek közül a szorosán vett népiskolákat

nem látogatták azok, kik más irányú iskoláknak voltak növendékei.

Vallásukat tekintve az iskolába jártaknak, a kimutatás ezeket közli: rom. kath. 1.314.943, g. kath. 276.736, g. keleti 343.423, ev. ref. 375.936, ág. ev. 215.251, unitárius 11.014, izraelita 132.797. Ev. ref. egyházunk szaporodása e téren 2.05%-et mutat.

Az első helyet a tanköteleseket s iskolába járókat illetőleg a rom. kath. egyház foglalja el, minden ezer tanköteles közül 877-6 iskolába járóval. A második az ág. ev. egyház, minden ezer tanköteles közül 874-2 járván iskolába s a harmadik helyen áll az ev. ref. egyház, ezer tanköteles közül 839-1 iskolába járóval. Az utolsó — hetedik — helyet a g. katolikusok foglalják el, kiknél ezer tanköteles közül 616-1 járt iskolába.

Nyelv tekintetében magyar volt az iskolába jártak között 1.165.243, német 317.682, tót 285.838, román 250.612. Jellemző, hogy míg a 7.357.936-ra menő magyar nyelvű lakók 1.357.202 iskoláiknak a %-ja csak 86.03, addig a német nyelvűeké, kiknek száma az országban 1.990.804, a % 94-72 és még jellemzőbb, hogy a románok jóval nagyobb számban szerepelnek a németeknél s tanköteleseik száma is nagyobb volt iskolába csak 57-44% járt, a mi a legelénkebb bizonyossága annak, hogy ez a nemzetiség áll leghátrább iskolázottság dolgában s mégis ok akarnak a vezérszerepben az első helyek egyikét elfoglalni. Lathatni e kimutatásból, hogy aránylag a németek jártatják legjobban iskolákba gyermekeiket s legkevésbé gondolnak vele a románok.

Hogy a népiskolákban a tanévet nem szokták s nem is lehet kitartani, köztudomású. Ezt igazolja a kimutatás is, mely szerint a törvényes tanévet az iskolába jártaknak csak 84-52%-ja végezte be, míg a többiek csak 8 hónapot, vagy ennél is kevesebbet töltöttek az iskolákban.

Mulasztás — félnapokat véve — 18.647.200 volt, a melyekből 93-6% igazoltatott, a többiekért pénzbírság fizettetett. Az előző tanévhez viszonyítva, a jelentés haladást állapít meg e téren is. Ellenben esést állapít meg a szükséges tankönyvekkel rendelkezők számát illetőleg, a mennyiben 8-35%-nyi iskolába járónak nem volt meg a szükséges taneszköze.

(Folyt. köv.) Dr. Tüdös István.

A felekezeti tanárok és tanítók nyugdíja. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága ma Schwarcz Gyula elnöke alatt ülést tartott, a melyben véglegesen megállapította annak a törvényjavaslathoz szövegét, a mely azoknak a nyilvános tanintézeti igazgatóknak, tanároknak, tanítóknak, igazgatóknak és tanítóknak nyugdíjazásáról és hozzátartozóik ellátásáról intézkedik, a kirkól állami vagy más hasonló természetű közrendelkezéssel gondoskodva nincs. Ezután Farbak István előadó előterjesztette a törvényjavaslat dolgában a Háznak benyújtandó jelentés tervezetét, a mely kiemeli, hogy a törvényjavaslat rég érzett szükségnek felel meg s hogy intézkedései a nem állami tanintézetek tanáraival szemben a méltányosság legszélső határáig mennek. A bizottság a jelentés tervezetét magáévá tette és a Ház elé terjesztésével az előadót bizta meg. Ezzel az ülés véget ért.

Tanítóképző vizsgálat. A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi tanítóképző-intézetében az ezidei tanítóképző vizsgálatok június hó 26-án kezdődnek. A kellően felszerelt folyamodványok (keresztlevél, tanulmányi, működési és erkölcsi bizonyítványok) a tanítóképző-intézet igazgatójának bizottsághoz címezve a tanítóképző-intézet igazgatóságához Eperjesen, f. é. június hó 10-ig küldendők. Intézetbeli jelöltek 5 frt, idegenek 10 frt illetve 15 frtnyi vizsgálati díjat fizetnek. Eperjesen, 1894. május hó 5-én. Gamauf György igazgató.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

*** Dr. Masznyik Endre „Pál apostol élete és levelei“** c. füzetes munkájából az V—VII. hármast füzet a napokban hagyta el a sajtót. A nagy apostol élettörténetéből a „Megtérés kora“ címet egy utolsó részlettel (A puszta-ban) befejezi és a II. főrész „Az alapvetés kora“ az apostoli működést kezdi ismertetni; Damaskusban, majd a Péterrel ismerkedésben, az új központban, Antiochiában, a jeruzsálemi konventen, az antiochiai összeütközésben, Galáciában, Macedoniában s végül Achájának Athén és Korinthus városában kíséri nyomon az apostolt.

A szerző hűnek bizonyul eddigi elveihez, nem fogad el vaktában semmi történeti adatot s csak a szigorú kritika tüpróbájából épen kikerült tudósításokra támaszkodik. A dolog természeténél fogva főleg a Cselekedetek könyvének adatait kell megrostálnia és az újabb theologiai vívmányok alapján ezt a feladatot a legtöbb helyen sikerrel megoldotta. E munkájában egyes ellenfelek bizonyul, ki tudja keresni a sebezhető részeket, a gyenge oldalakat a Cselekedetek könyve célzatos tudósításában, de nem feleli egy pillanatra sem azt az igazságot, hogy a ferditések se szoktak céltalanul történni és a tübingai iskola szellemében lépten-nyomon kimutatja az okokat és célt, melyek a Cselekedetek íróját a szóban forgó ferditésre kényszerítették. Számos írói jellegességet tetőpont-ját ez a körültekintő s fejtegető kritika képezi. A mit csak kiderített eddig az újszövetségi kritika e kérdésben, azt mind igyekezett felhasználni e jeles műben s ez okból nagyon megérdemli, hogy minden theologus megszerezze e részrehajlatlan utbaigazító művet.

Érdeme továbbá, hogy ha szükséges nincs rá, nem foglal állást a még kétes részletkérdésekben. Új véleményel nem áll elő s ez megkönnyíti azt, hogy a laikus is élvezettel forgassa művét. — Dicsérelőleg kell felemlítenünk azt a történelmi tájékozottat is, a mivel az apostol működése színhelyét esetről-esetre megvilágítja.

Ezek után, hogy elfogultsággal ne vádoltassunk, rá kell mutatnunk egyes, több-kevésbé lényegtelen hibákra is. Mindjárt az újabb füzet első lapján (153. l.) azt állítja, hogy Pál „egyebet semmit sem tud“ megtérése után, csak azt, hogy Jézus a Krisztus; holott később (169. l.) önmagát megcáfolva azt mondja — és pedig egész helyesen, — hogy Pál csak Jézusra vonatkozó ismereteinek kiegészítése“ végett keresi a Péter ismerettségét. Beis-

merjük, hogy fentebb csak elcsuszott a tolla, mert erősen akart színeznit, de az ellenmondás mégis tagadhatatlan.

Erős színezése és igen élvezhetőségre törekvése csábította bizonyára arra is, hogy most tul naiv (154. l.), majd lyrába csap át (176. l.), szónokiasság utáni vágya meg szakgatott mondatokban nyilvánul, a folyékonyág rovására. Idézeteiben nem mindenütt szerencsés pl. a 170. lapon 12 idézet közül 4 rossz.), bár azok ügyes csoportosítása nagy biblia- és tárgyismeret vall. A jeruzsálemi konventnek különben beható tárgyalásában nem tulajdonít kellő fontosságot Pál azon lekötöztetésének, hogy a jeruzsálemi szegényekről gondoskodjék; a mely kötelességvállalásnak nézetünk szerint nem közönséges hatása lehetett arra, hogy Pál elfogadtassék apostolnak azon gyülekezet által, a mely azon időben éhszükséggel küzdött. Sejtelmünk némi elvi engedményt, a jeruzsálemiek részéről nemesebb megalkuvást lát ebben.

Kifogásaink azonban keveset vonnak le a füzet értékéből. Lelkesedéssel és nem mindennapi szorgalommal dolgozó szerzőjének csak elismeréssel tartozhatunk alapos és élvezhető műveért, melynek egy theologus kezéből se volna szabad hiányoznia. *Rácz Kálmán. Lic. theol.*

*** „Dogmatörténelmi mozzanatok“** a német hittudósok körében a 18. és 19. században.* Ily cím alatt adott ki egy 56 oldalra terjedő füzet tanulmányt a debreceni ref. főiskola egyik jeles, buzgó veterán tanára Balogh Ferenc. Mi mint világiak, élvezettel olvassuk e reánk sok érdekelte, sok újat tartalmazó füzetet. Közérthető, de mégis szakszerű méltatására kötelességünknek tartottuk szakembert kérni föl.

*** „A jövő egyháza“.** Görömbei Péternek ily cím alatt a „Sárospataki Lapokban“ megjelent tanulmányát kaptuk külön lenyomatban; ára 20 kr. a *tiszta jövedelem a sárospataki theol. tanári nyugdíjintézetre fordítottak.* A tanulmány az új egyházpolitikai javaslatok hatása alatt van megírva s egy lelkes és mély gondolkozású papi férfiú bölcsességével, fenkölt idealizmusával rajzolta meg az egyház és a lelkész jövő feladatát. Elvünk ellen van a hju dicséretes, a viszonyszolgálat fejében való tömjénezés, de e kis füzetre méltán elmondhatjuk: „Itt az irás forgassátok, Józán észszel, szabadon!“ s elmondhatjuk, hogy méltó iróhoz s a laphoz, melyben megjelent.

*** „A Protestáns Lap“** 4. száma gyászkeretben, részben Kossuth emlékének szentelve jelent meg. Tartalma: Kossuth Lajos halálára, Költemény *Borzák* Endrétől. Ima Kossuth Lajos temetésére, melyet Kölesden *Lágler* Sándor mondott el, Kossuth temetésekör. Részletek Kálmán Dezsőnek Kölesden elmondott gyászbeszédéből. Majd ugyane címmel részletek *Lágler* Sándor közbeszédéből. *Papválasztás* az ev. egyházban II. kőzlemény, *Ladányitól. Pünkösztől* egyházi beszéd. *Jóba* Józseftől. Ugyane című egyh. beszéd néh. Nagy Zsigmond győri ev. s. pap hagyatékából. *Bibliamagyarizát* Máté V. 7. *Cserna* Istvántól *Halotti ima* *Gulyás* Benőtől. Ugyanez *Széki* Aladártól. *Vegyesek. Irodalmi Szemle. Egyházi tiszti választások. Papjelölések. Papválasztások. Halálhírek.* A folyóirat ára egész évre 4 frt, negyedévre 1 frt, egyes szám 40 kr.

*** „A mi Otthonunk könyvesháza“** c. vállalatból, melynek célja téli olvasmányokat adni a prot. nép számára, megjelent *„Az illavai hitvalló“* c. füzet, mely *Masznyik*, vagy *Masnicius* Tóbiás megható történetet beszél el. *Irta Krupec* István pozsonyi ev. theol. tanár. E füzet a *Masznyik* Endre dr. és *Stromp* László pozsonyi ev. theol. tanárok által szerkesztett vállalat 6-ik s ez utal utolsó füzet, mert csak a jövő tél közeledtével indítják meg újra. Eddig a most jelzett 4 kros füzetben kívül megjelentek: „A vittenbergi fülemile“. Szaksz János verse. Ford. Pásztor Sándor. „A vágsellyei iskolamester“. *Irta Stromp* László. Ára 10 kr. „*Novák* Márton“. *Irta Masznyik* Endre dr. Függelékül: „Üldözött protest. lelkészek éneke, a XVII. századból“ *Irta Szabolcska* Mihály, ára 5 kr. „Az életből“. *Irta Sántha* Károly, ára 2 kr. Az ismét elárusítottak s tömeges rendelőknek 15% engedmény.

*** Megjelentek: A kassai református egyház által** fennállása kétszázötvenedik évfordulóján 1894. március 25 én husvét első napján tartott örömmünnepegy emlékkönyve. Az egyház-tanács megbízásából szerkesztette *Révész* Kálmán lelkész. Tartalom: I. Előkészületek az ünnepélyre. II. Az ünnepély lefolyása. Imádság és egyházi beszéd *Irta* és elmondotta *Révész* Kálmán. Urvacsorai beszéd. *Irta* és elmondotta: *Kenessey* Béla III. Az emlékek. IV. Óda: *Irta Kovács* Zsigmond. Melléklet: I. A kassai református egyház lelkészei. II. A kassai egyház előjárósága 1894. Megtudjuk e könyvből, hogy az emlék ünnepély megtartását a gyülekezet apostoli buzgósga lelkészenek indítványára, egyhangulag és lelkesedéssel határozta el az egyháztanács; megtudjuk, hogy mintegy családi, szűkkörű ünnepnek volt ez gondolva, de irodalmilag két maradó emléke is lett: *Révész* Kálmánnak a „Protestáns irodalmi társaság“ által kiadott egyháztörténelmi monográfiája, s ez emlékkönyv; az egyház belső életében pedig egy közadakozásból készült 250 frtos urvacsorai kehely, az egyház alapítójának, I. Rákóczy Györgynek jelmondatával: „Non est Currentis, neque Volentis, sed Miserentis Dei“. És a kassai ref. egyház emez emlékünnepeken lélekben velük örült minden igaz református, minden igaz protestáns, minden igaz magyar.

A kassai ref. egyház története, a szenvedések és az isteni gondviselés böles kegyelmének láncolata. Ki elolvasta, megismeri igazságot a magyar protestantizmus történetét. A *Révész* Kálmán által tartott emlékbeszéd szép összeolvasztása a husvéti feltámadás és a 250 éves élet örömeinek s rövid keretében mesterileg, megrázó erővel foglalja össze a kassai ref. egyház zaklatott történetét s ide vonatkozó részét egyik legközelebbi tárcánkban közöltük a szerző szíveskedésével. Az urvacsorai beszéd pedig *Kenessey* Béla vallásos lelkének költőien szép megnyilatkozása.

*** A „Jókai“ szépirod. közlöny szerkesztője, Keleti Ö.** Lajos. mint ő írja, irodalmunk több kimagasló pártfogójának s kitünőségének megbízásából egy, az egész mai Magyarországot, annak országos és lokali nagyságait megörökítő munkába kezd. A mű 20 kötetre terjed s tartalma leend:

1. *Főrendek albuma* (a főrendház összes tagjainak arcképe, élet- és jellemrajzával.)

2. *Országgyűlési képviselők albuma* (a képviselőház összes tagjainak arcképe, élet- és jellemrajzával.)

3. *A bírói kar albuma* (az összes bírák arcképe élet- és jellemrajzával.)
4. *Vármegyei főtisztviselők albuma* (az összes fő- és alispánok, főjegyzők, főügyészek, főszolgabírók és szolgabírók arcképe, élet- és jellemrajzával.)
5. *Írók és művészek albuma* (az írók és művészek arcképe, élet- és jellemrajzával.)
6. *A vidéki politikai pártvezérek albuma* (az összes pártelnökök arcképe, élet- és jellemrajzával — pártkülönb-ség nélkül.)
7. *Városi főtisztviselők albuma* (az összes polgármes-terek, főjegyzők, főkapitányok arcképe, élet- és jellem-rajzával.)
8. *Ügyvédek albuma* (az összes ügyvédek arcképe, élet- és jellemrajzával.)
9. *Orvosok albuma* (az összes orvosok arcképe, élet- és jellemrajzával.)
10. *Mérnökök albuma* (az összes mérnökök arcképe, élet- és jellemrajzával.)
11. *Tanárok albuma* (az összes tanárok arcképe, élet- és jellemrajzával.)
12. *Papok albuma* (az előkelőbb állású papok arc-képe, élet- és jellemrajzával.)
13. *Pénzügyi főtisztviselők albuma* (az összes vezér-igazgatók, főpénztárnokok arcképe, élet- és jellemrajzával.)
14. *Egyleti elnökök albuma* (az összes egyletek, körök és kaszinók elnökeinek arcképe, élet- és jellemrajzával.)
15. *Gyárosok albuma* (az összes gyár-uralajdonosok, vagy esetleg az ezt bíró részvénytársaság igazgatóinak arcképe, élet- és jellemrajzával.)
16. *Gyógyszerészek albuma* (az összes gyógyszerészek arcképe, élet- és jellemrajzával.)
17. *Állami hivatalok főtisztviselőinek albuma* (az ösz-szes állami hivatalok főtisztviselőinek arcképe, élet- és jellemrajzával.)
18. *Katonatisztek albuma* (az összes katonatisztek, fő-hadnagyok emelkedőleg — arcképe, élet- és jellemrajzával.)
19. *Iskolaszéki elnökök albuma* (az összes iskolaszéki elnökök arcképe, élet- és jellemrajzával.)
20. *Községi jegyzők albuma* (az összes községi jegy-zők arcképe, élet- és jellemrajzával.)

Nem vonjuk kétségbe a vállalkozó legjobb intencióit, de nézetünk szerint ez a vállalat veszedelmesen hasonlít egy olyan magazinhoz, melyben az emberi hiúságok lesznek raktározva. Nincs jogunk azt mondani, hogy egy nagy-szabású, e hiúságra számító spekulációval állunk szem-ben, mely azt reméli, hogy akinek arcképe s életrajza benne lesz e műben, az azt meg is veszi s mennél ap-róbb, jelentéktelebb ember, annál inkább megveszi; de azt van jogunk mondani, hogy ez felesleges, elhibázott eszme s ha létrejönne, ezredéves állami létünknek nem valami méltó emléke volna. Mert azt igenis lényeges tudni, hány tanár, főpénztárnok, iskolaszéki elnök, főhadnagy, községi jegyző van Magyarországon, de tudni kik azok, ismerni azok arcképét, kiböngészni mikor született, hány éves, minő eredménnyel s mikor tette le a tanári, jegy-zői stb. vizsgálatot, mikor választották a Kraszna-nevet-lenfalui önszegélyző szövetkezet könyvelőjévé 400 ft évi fizetéssel: erre már tisztára nincs szüksége ezredéves tör-ténelmünknek.

UJDONSÁGOK.

— **Nagy vasuti katasztrófa** híre terjedt el hétfőn dél-után Sárospatakon. Mint ilyenkor szokás, össze-vissza be-széltek mindenfelét. Pontosan utána jártunk a dolognak s megtudtuk, hogy a városban elterjedt hírek túlzottak, a mennyiben csak az történt, hogy a S.A.-Ujhely felől jövő déli személyvonat gépe, valami szerkezeti hiba miatt, nem messze az itteni állomástól, megtagadta a szolgálatot, úgy hogy 87 perccel kellett az egész vonatnak a nyílt pályán vesztgelnie, míg új mozdonyral tovább indulhatott.

— **Elevenen eltemetve.** A múlt hét elején hét ember indult el turista utra, hogy kikutassa a Luegloch stájer-oroszági barlangot s most ott vannak eltemetve, nem tér-hetnek többé vissza. A megáradt hegyi patak vize ugyanis annyira elzárta a barlang nyílását, hogy sem ki-, sem behatolni nem lehet. Már egy hét óta vannak elevenen eltemetve a szerencsétlen turisták étel nélkül, világosság nélkül. Körülük a hatalmas barlang sziklafalai, előttük a halálos ár, mert a folytonos esőzés miatt, az egész vidé-ket elöntötte már a víz. Lassu kinszenvedés készíti elő a hét embert a halálra s a mit a borzasztó munkából az éhség réme el nem végez, elvégzi a két rettenetes ellen-ség: a hideg és sötétség. És még mostanig is alig van remény megmentésükre, noha már mindent megkísérlet-tek, a mire az emberi tudomány és az emberi kéz képes. (A legújabb jelentések szerint az eszközölt robbantások foly-tán sikerült mind a hét barlangkutatót élve megmenteni s a kiállott izonyatos gyötrelmek és szenvedések után csak egy-nek életbenmaradása kétséges. Ó felsége táviratban fejezte ki örömet az elevenen eltemetettek megszabadulása fölött.)

— **Védekezés a kolera ellen.** Városunk előjárósága, igen helyesen, már most jó előre minden óvintézkedést alkalmazásba vesz a kolera ellen. Hirdetményeken is fel-hívja a lakosságot a teendőkre s hogy ez ne csak irott malaszt legyen, szigorúan utána néz a dolgoknak. Helyes, mi csak arra kérjük az előjáróságot, ne engedje meg azt, hogy oly korán este felé, 4—5 óraker seperjenek a Kovács-utca, mert oly port vernek fel, hogy az épen arra jár-káló nagy közönségnek minden tekintetben kész veszede-lem arra menni. Seperjenek reggel 4—5 óraker.

— **Újabb dinamitmerényletek.** Lourches franciaországi városban pénteken Deverne főmérnök háza előtt négy dinamitöltény explodált. A robbanás ereje a házat, vala-mint a szemközti lévő műhelyeket nagyon megrongálta. Valószínűnek tartják, hogy a merényletet egy elbocsá-tott bányász követte el, a kit már le is tartóztattak. Ugyancsak akkor éjjel 11 óra után Lüttichben is történt dinamitrobbanás, még pedig dr. Renson fiatal orvos háza előtt, a Rue de la Paix-n. A szerteszét repülő kődarabok s a bomba szilánkjai az orvos nejét, leányát és barátját súlyosan megsebesítették. Az orvos állapotát valóban két-ségbőjezték: fél szemét a bomba egy darabja kiütötte s lábán is oly veszélyes sérüléseket szenvedett, hogy ampu-tálni kellett. Barátjának, Bodár orvosnak a bomba egyik

filét szakította el. A bomba mintegy három kilogramm súlyú volt. A dinamit a ház földszintjén jelentékeny rom-bolást vitt véghez. A ház előtt csakhamar nagy néptömeg verődött össze. A lakosság közt nagy az izgatottság, mert rövid idő óta ez a harmadik merénylet, melyet az anar-khisták elkövettek. Azt hiszik, hogy a merényletet nem Renzon orvos, hanem atyja, a felebbezési törvényszék bírása ellen tervezték. A rendőrség a múlt éjjel negyvenöt anarkhistát elfogott. A merényletek hírére Antwerpenben mindenfelé rendkívüli intézkedéseket tesznek, hogy a kiállítás, melyen a király és királyné is jelen lesznek, rendezés ne forduljon elő. A nemzetőrség e célból valószínűleg készenlétben lesz.

— **A legfiatalabb főherceget,** Mária Valéria főherceg-asszony fiát szombaton keresztelték meg a lichteneggi kastélyban. A csecsemő főherceg a keresztelésben követ-kező neveket kapta: Hubert, Salvator, Rainer, Mária, József, Ignác. A keresztelést dr. Mayer prépost, udvari lelkész és Flötzingher plébános végezték.

— **Sztrájk.** Bécsben számos munkás megkezdte a sztrájkot s ez most egyre félelmesebben terjed. Legújab-ban a kőművesek is beszüntették a munkát, mintegy ötven-ezren csatlakoztak az általános sztrájkhoz.

— **Szétépett medvetáncoltató.** Megrendítő esemény folyt le a napokban Glimboka krassó-szőrénymegyei falu-ban. Zsivojnev Titusz montenegrói medvetáncoltató hetek óta sorba járja a magyar délvidek határszéli falvait, mu-lattatva medvéjének mutatványait a román lakosságot. Elég jól ment a dolga, de pénztét többnyire elitta. Annaira rákaptott a pálinkára, hogy legtöbbször részeg állapotban tartotta „előadásait” s ez okozta vesztét. Május 1-én Glim-boka krassó-szőrénymegyei faluban táncoltatta medvétét a szüles jó kedvében vassal kivert botjának hegyét több-ször beledöfötte a medve lágyékába. Az állat e kínzás által annyira dühbe jött, hogy elszakította az első lábait szorító láncokat, rávetette magát kinzójára, lerántotta a szeren-csétlen ember fejéből, arcát össze-vissza marcangolta és ölelésével megfojtotta. Csak nagy nehezen sikerült a neki diühödt vadállatot a véres tetemtől elválasztani, míg végre a falu bírása egy puskalövéllel leterítette.

— **Párbaj.** Nyiregyháza nem régen véres kardpár-baj folyt le, a mely gr. Normann Hyppolit és Korbuly Mik-lós huszárhadnagyok közt folyt le a lovas kaszárnyában. Mindkét fél csak könnyű sérülést szenvedett. A párbaj okát nem tudják.

— **Lóverseny.** A budapesti tavaszi lóversenyek most vasárnap kezdődtek meg.

— **Szőrnyű halál.** Batonai István nagy-kőrösi gazda-ember 8 éves kis lánya, Teréz, a napokban a szőlők mel-lett levő homokgödörbe ment játszani, ott egy mélyen kiásott homok padmáj alá bujt, hogy homokot szedeges-sen. A már amugy is mélyen kiásott gödörnek csak pár ásóvágás kellett, hogy leszakadjon s az alatta levő kis lányt agyonnyomja. A szörnyű halál által gyermeküktől megfosztott szülők fájdalma leírhatatlan.

— **Nagy tűz** pusztított május elején Nagy-Szőllősön, Ugocsa megye székhelyén. Az ádáz elem Szabó Sándor főszolgabíró házában tört ki s a nagy szélben, dacára a roppant erőfeszítésnek, számos épületet elhamvasztott.

— **Simándy Zsigmond** színtársulata holnap, csütörtök-ön este kezd meg színi előadását „Mongodin ur fele-sége” című bohózzattal. Nevezett színtársulat a múlt évben is játszott városunkban és ekkor meggyőződünk, hogy Simándy ur elég jóra való színtársulat felett rendel-kezik, a mely változatos műsort mutatott be.

— **Kuruc pap.** Egyik vidéki levelezőnk írja a követ-kező érdekes esetet: Adatok a közös hadsereg levelezé-séhez. A múlt év december havában úgy végefélé a i evang. református egyház lelkészéhez elment egy hive ki hadköteles korban volt, — s átnyújtott lelkészének egy német nyelvű házassági engedélyt, melyet a x-i cs. és kir. ezred parancsnokságától hoz-közlött ki, kérve hogy őt hirdesse ki. A lelkész, — bár tökéletesen érti a német nyelvet, — átvette az irást s annak hátára a következőket írta: „Ezzel a nyelvvel men-jenek Csaszlauba, ott ezt megértik, én itt nem akarom meg-érteni!” Ezután visszaadta a legénynek azzal az utasítá-sal, hogy vigye vissza az aláíró ezredesnek s kérje ki ament s az engedélyt visszaadta és kérte, hogy magyarul állítsa ki. Az ezredes elolvassa a hátiratot, leírhatlan mér-géltséggel a haragba jött s fenyegetőzött, hogy majd megtanítja őt azt a papot! Azonnal jelentést tett s felküldte a közös hadügyminiszteriumba a hátirattal ellátott enge-délyt, melyet igen nagy sértésnek deklaráltak, majd a honvédelmi s a kultuszminiszter utján leiratot intéztek a püspökhöz, hogy az illető lelkész ellen rendelje el a fe-gyelmi vizsgálatot, vagy pedig kellő formában szolgáltat-son elégtételt. A lelkész érezve, hogy törvényes alapon áll, kijelentette, hogy míg magyar nyelvű engedélyt nem adnak, semmit nem tesz. Minthogy azonban a honvédelmi miniszter a házassági engedélynek magyar nyelven való ki-állítását elrendelte, az illető lelkész is nyilatkozatot állí-tott ki, hogy sértési szándéka nem volt, de ha azt látják benne, visszavonja. Ezzel az ügy befejezést, a magyar nyelv pedig győzelmet nyert.

— **Zemplénvármegye törvényhatósági bizottsága** a tör-vényhatósági távbeszélők felállítását legutóbb tartott köz-gyűlésében, a belügyminiszter intézkedésében foglalt ke-dvezmények mellett, „közigazgatás szempontjából felülmul-hatlannal előnyösnek találta, mi végből a központnak a szolgabírói hivatalokkal való összeköttetését elhatározta, s a távbeszélők létesítése tárgyában a miniszterhez felir-atot intézett. Megjegyezve, hogy az egyes szolgabírói hivatalok és a központ között összekötött létesítése nem külön-külön, hanem az egy irányban fekvő pontok közt csak egy vezető vonalon tervezeték, a hozzávetőleg tett számítás szerint ezen távbeszélők létesítése a vármegye részéről mintegy 10,000 forintot tevő költséget igényelne, mely költségek fedezésére a vármegyei tartalékalap fog szolgálni.

— **Széchenyi Antal gr. és a történelmi társulat.** Tud-va-elevő, hogy az Akadémiának s a történelmi társulatnak a Kossuth emléke iránt tanúsított kegyeleti tényle miatt az ó-konzervatív — aulikus főur mind az előbbinél elfog-lalt igazgatósági, mind az utóbbinál elfoglalt elnöki állás-ról leköszönt. Az Akadémia már régebben, a történelmi társulat most vette tudomásul e fekete-sárga ténylet. Mivel pedig József főherceg példája különben alaposan dezavu-

álta az érdemes grótot, s abba a neveltséges helyzetbe hozta, hogy dinasztikusabb a dinasztianál, a gróf aprilis végén elküldött lemondási levelét febr. 10-ről keletzte, ami élénk derűtséggel szolgálatot okot.

— **Mulatságok.** A tavasz lehellete megvidámitotta a sziveket s a derűs lelkek sietnek a szabad természet ölelé-dalolni, táncolni, mulatni. Itt Sárospatakon s környékén kilátásban vannak: a perbenyeki kórus-majális, az ipar-terület tavaszi táncvigalma; mint halljuk a túzóltó egye-sület, a sport-egylet, a főiskolai tornaegyesület mind ké-szülnek egy-egy hasonló vig napra; a főiskolai akad. ön-képzőkör próbái már javában folynak a műkedvelői elő-adásra; most kapjuk azt az értesítést, hogy a polgári énekkar e hó 14-ik napján a Kossuth-kertben, kedvezőt-len idő esetében pedig a városházán rendez jótékony célu táncmulatságot; belépti díj: személyjegy 50 kr., család-jegy 1 frt.

— **A sárospataki állami tanítóképző intézet ifjúsága** pedig e hó 19-én Sárospatakon, a városháza nagyerme-ben rendez az ifjúsági zenealap javára táncvigalommal egybekötött hangversenyt, személyenkint 1 frt, családon-kint 2 frt belépti díjjal. Kezdeté este 1/2 8 óraker lesz. Műsora: I. a) Volkmann R. „Fegyvertánc.” („Visegrád” c. zenemű 2. sz.) b) „Magyar népdalok.” Előadja a tanító-képző intézet ifjúsági zenekara. II. a) Liszt F. „Csata előtt,” férfikar, b) Beethoven L. „Tavaszkor,” férfikar, c) „Magyar népdalok,” férfikar. Előadja a tanítóképző-intezet ifjúsági énekkara. III. a) Weber K. M. „Büvös vadász” c. operá-ból részlet. b) „Magyar népdalok.” Előadja a tanítóképző ifjúsági zenekar. IV. Haydn J. „A négy évszak” c. orató-riumból: „Jójj szép tavasz!” (Tavaszi I. rész, 2-ik sz. ve-gyeskar.) Előadja a sárospataki ev. ref. egyh. női ének-kar, s a tanítóképző ének- és zenekara harmonium kísé-rettel. V. Mascagni P. „Parasztbeesület” c. operából: „Be-vezetés és Intermezzo.” Előadja a tanítóképző ifjúsági ze-nekara. VI. Erkel F. „Takarodó” a „Névtelen hősök” c. operából. Előadja a tanítóképző ifjúsági énekkar, Molnár József zenekísérettel. — A kiválóan érdekes, tapintato-san összeállított műsorozat s a jótékony cél bizonyára nagy közönséget fognak vonzani.

— **Gyászrovat.** Nagy Imre, kuriai bíró e hó 5-én, élete 72. évében meghalt Budapesten. Az elhunyt kitűnő történettudósaink közé tartozott, ki főfeladatának a régi történelmi emlékek s oklevelek napfényrehozatalát ismerte. Főbb kiadványai: „Hazai okmánytár” (8 kötet), „Anjouk okmánytár” (6 kötet), „Zichy-Kodex” (5 kötet), „Hazai oklevéltár” (1 kötet). Bizonyára nagy szolgálatot tett annak, ki Magyarország történetét ily eredeti forrásmun-kák alapján vállalkozik megírni. Rendes tagja volt a Tud. Akadémiának, alelnöke a Történelmi Társulatnak. — **Bő-szőrményi Elek,** köz- és váltóügyvéd, a 70-es évek elején Deák-párti képviselőjelölt, a szatmári ref. egyház volt gondnoka s volt ügyvéd kamarai elnök, meghalt e hó 3-án, 74 éves korában Szatmárt. — **Kolozsvári Mihály,** a szatmári ref. egyháznak több, mint ötven éven át, kántor-tanítója, e hó 1-én, 83 éves korában.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Bizottsági jelentés a polgári anyakönyvekről. Az állami anyakönyvekről szóló törvényjavaslat tárgyában május 7-én a képviselőház elé terjesztett igazságügyi bi-zottsági jelentés általános részében kiemeli, hogy a javas-lat intézkedéseinek megvalósításánál első sorban figyelem-mel kellett lennie a bizottságnak arra, hogy a javaslat betervezése óta a Ház letárgyalta és elfogadta a házassá-gji törvényjavaslatot és hogy ez az elfogadott javaslat a kötelező polgári házasság intézményén épül fel. Ebből kiindulva, köteletségének ismerte a bizottság, hogy a megalkotandó szervezet alapelveit tüzetes vizsgálatnak vesse alá annak meghatározása okából, vajjon azok az anyakönyvvezetők teendők lényeges változása folytán egyik vagy másik irányban nem igényelnek-e kiegészítést vagy változtatást. Mielőtt e tekintetben véleményét a Ház elé terjesztené, szükségesnek tartja annak kiemelését, hogy teljes mérvben helyesli azokat az egyházpolitikai elveket, melyek az állami anyakönyvekről szóló javaslatot ered-ményezték; teljes mértékben elismeri amaz okok döntő voltát, melyek még a felekezeti házasságjogi rendszerek mellett is s azokkal összhangban az állami anyakönyvek behozatalát elodázhatalan és halasztást nem tűrő állami feladatnak tüntetik fel.

Az ország viszonyait szem előtt tartva, így folytatja a jelentés, csak az az anyakönyvi szervezet lesz meg-felelő, mely a jelenlegi szervezet hiányait és visszasságait kerüli és orvosolja. Az anyakönyvek vezetésében lehető-leg a decentralizáció elvét kell érvényre juttatni, szem előtt tartva azonban az ország jelenlegi közigazgatási be-osztását s azon nehézségeket, melyek az állások betölté-sénél előállanak, ha túlságosan elaprózott anyakönyvi ke-rületek állapíthatnak meg. Az itt jelzett elveknek megfelelő szervezés két uton érhető el. Az egyik az, hogy mind-azon anyakönyvi kerületben, a hol az anyakönyvvezető csak a születési és halálozási anyakönyvek vezetésével lenne megbízható, oly egyén rendeltessek ki, a kire az anyakönyvvezetői hatáskört egész teljében rá lehet bízni. A másik az, hogy ily esetekben több szomszédos anya-könyvi kerület egy házasságkötési kerülettel egyesítessek. A bizottság ez utóbbi megoldási módot hozza javaslatba, mert az amaz előnnyel jár, hogy a változandó viszonyok-kal eleve számol s megadja a szervezetnek azt a szük-séges ruganyosságot, hogy az a mindenkori helyi és sze-mélyi viszonyokhoz alkalmazkodjék.

A kongrua bizottság május 4-én délután 5 óraker ülést tartott Samassa József dr. egri érsek elnöke alatt. A kultuszminiszter leirta tudatja a bizottsággal, hogy Schiauch bíboros-püspök lemondott a bizottságban elfog-lalt tagságáról s helyébe a bizottság az egyik albizottság elnökévé Zichy Nándor grótot választotta.

Majd Timon Ákos albizottsági előadó olvasta fel je-lentését a nagyobb egyházi javadalmak megadóztatásáról s ezt a bizottság egyhangúlag elfogadta; Samassa érsek pedig külön véleményét jelentett be, annak igazolása vé-gett, hogy az összeírásba a tanító rendek is bevonandók.

Mint született és kinevezett törvényhozási tagokhoz illik, későn szállingóznak be a méltóság főrendek elegáns hintóikban s csakhamar bizalmasabb csoportokba képződve kezdik meg a guerilla harcot benn az ülésteremben, honalapító Árpád képe alatt, ki meglehetősen haragosan látszik letekinteni rájuk, az ezer év utáni ivadékokra s nem tudja, mit keres ott Windischgrätz herceg molnárkék generális waffenrockjában, hol a 108 őcsalád nemzedéke készül törvényt alkotni a jövő ezredének. Mint a piros pipaesok a júniusi vetés közt, úgy virítanak a biborsipkák a baloldali első padsorokon: komoran, szótlan magok elé nézve, úgy ülnek ott odább a görög egyház dignitáriusai, hosszú, lelógó ősz szakálaikkal, mind megannyi tisztas agg patriárka. Fentebb, a tulsó rész utolsó padjain összedugják fejüket a protestáns egyház kitünőségei: Zelenka jovialis arcával, Szász Károly, Karsay, Kun Bertalan püspök s körül veszik a betegségeiből csak most üdült Pap Gábort, ki mellett Radó Kálmán foglalt helyet. Botjára támaszkodva lassan tipeg elő Kossuth Lajos és Vay Miklós báró elő egyvívású kortársa, a 92 éves Bánffy Miklós gróf s szeretszét szórva mindenfelé, mint a kövér étket tápláló fűszer, feltűnnek itt-ott a kinevezett főrendek is. Karap Ferenc, Gyulai Pál, Czorda, Gajzágó, Eötvös Loránt br., sőt Ráth Károly főpolgármester is eljött, kinek a betegség erős nyomokat hagyott hátra arcán. Végre e méltóságos zöm, rácsesoló, strupirt öreg magnások, vidékies arisztokrácia, melyet évek óta nem látott Budapest és es sok-sok jeunesse dorée.

Altalános figyelmetlenség közt hangzott fel az elnököl Szlávy apathikus hangja, a mint gyorsan lecsépele az előleges tudnivalókat, még Zichy Nándor jelent be néhány elkésett kérvényt a ház asztalára s azzal, mielőtt a karzatok zsufolóság megtelnek a Jézus szent szíve propogandájában buzgó tevékenységű magnás-hölgyekkel, kezdetét veszi a nevezetes vita, mely elé millió ember tekint érdekesülten, indokolt kíváncsisággal.

Czorda Bódog kir. táblai elnök tör. lándsát először a javaslat mellett mint előadó. Tartalmas beszéde vázolta azt, hogy az állam joga a házasságok szabályozására nem tűr kétséget, mert hiszen nálunk még azt is világi törvény rendelte el Kálmán király alatt, hogy a házasságok egyház előtt kössenek. Meg is övta Magyarország függetlenségét Róma beavatkozása ellen mindenkor, egyebek közt a Hármaskönyv I. rész 106. §. is intézkedett a vérokonok közti házasság polgári jogszabályairól. Azután tömören, de világosan mutatta ki azon vad alaptalanságot mintha a judicatura lett volna oka az eddigi visszasságok előidézésének a miért nem vette figyelembe a házasságok körül az áttérésből visszaéléseket s személyes képesség tekintetében az áttérőt új vallása uralma alá helyezte, a mivel ezen jogselekményének visszaható erőt tulajdonított. Kimutatta Czorda, hogy abban az 1868. 53. t.-c. 20. §-ának helyes felfogásával jártak el a bíróságok, mely kimondja, hogy az áttérte az elhagyott vallásfelekezet szabályai semmiben sem kötelezők. A radikálizmus vádjára élénk helyeslés közt jelentette ki Czorda, hogy nem félti a hazát soha oly radikálizmustól, melynek híve volt Deák Ferenc is s a jobb rész felhangzó eljenzése közt ajánlja a javaslatot elfogadásra.

Most minden szem Vaszary Kolos szikár alakja felé fordult, a ki ott ült vörös talárjában közvetlenül az üresen maradt főhercegi ülések szomszédságában s a kitől ma még ellenfelei is hatalmas, magasan szárnyaló beszédet vártak. Ebben csalódtak. A bibornok-primás beszéde ezuttal eltörpült eddigi szónoki előadásai mellett, melyeket oly sok poetikus hevével szoktunk tőle tolmácsolva hallani, annak különösen argumentáló része volt gyöngye. Vitásnak nevezte azt vajjon a Kálmán király korbeli dekretum, melyre Czorda célzott, világi vagy zsinati eredetű-e. Különben, — ugymond — ha világi törvény szabta volna is meg, ez is csak azt jelenti, hogy már akkor az egyház gyakorolta a házassági ügyekben a kétségtelen bizalmat hosszasan vitatta azután IX. Piusnak Victor Emánuelhez intézett levelét annak bizonyosságával, hogy a kath. egyház soha sem nyugodott bele a polgári házasságba, mint a hogy sokan állítják, mert az egyház a házasság szentségi jellegét nem csupán járulékosnak, hanem lényegesnek tekinti a házassági szerződésnél, a miből folyik, hogy elvet minden oly házasságot melynél a szentség követelte papi megkötési forma csak esetleges járulék hivatkozott több jogtudós és államférfiura között Gladstonera is ki a polgári házasság kötelező formájáról szintén elítélőleg nyilatkozott habár szabadelvűnek ismeri mindenki, élénk derűtséget keltett Vaszary idézeteinek német kiejtése s még nagyobb lett a derűtség, mikor a beszéd végén előforduló aposztrófák közt e kérdésre: „Hütelenn lesz-e egyházamhoz ha elfogadom e javaslatot”, egy tulbuzgó klerikalis nagy hangon közbe szólott „Nem!” Csak az általánosan felhangzó derült kacajra vette észre nyelvbötölését.

Szlávyi és Gajzágó Salamon ezután hatalmas jogi apparatussal cáfolgatták a már eltávozott primás érveit, mire a mai ülés véget ért. P. S.

Regénymellékletet e számmal nem adunk. Jövő számhoz lehetőleg fél évig regényt csatolunk.

TÁVIRAT.

Budapest 1894. máj. 8. feladatott este 6 óra-kor (saját tudósítónktól.) A hangulat az udvari méltóságok leérkezése s nyílt reformellenes maguktartása következtében feszült, és izgatott; a javaslatok sora a főrendházban veszélyben van. Ma a javaslat mellett Széchenyi Béla gróf, Hollán Ernő, Beöthy Zsigmond, Keglevich István, Daruváry beszéltek; ellene Máriássy János, Dezewffy Aurél, Széchen, Zay Miklós, Mihajlovits. Holnap Schlauch Lőrinc biboros fog ellene beszélni. El van terjedve az a hír, hogy a kormány a szavazás után le fog mondani.

Pályázat tanári állomásokra.

A nyíregyházi államilag segélyezett ág. ev. főgimnáziumnál a jövő 1894/95-ik tanévre a következő tanári állások fognak pályázat útján betölteni:

1. Rajztanári állás. A rajztanár fizetése 900 frt, évnegyedes előleges részletekben: a szabadkézirajz tanításáért pedig, az arra önként jelentkező tanulók évi 5—5 frt tandíjat fizetnek. Az ilyen tanulók száma 60—100 között változik.

A rajztanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

2. A német-magyar ny. tanszék helyettes tanárral fog betölteni. Fizetése 800 frt.

Mindkét állásra protestáns hitvallású oklevéles tanárok vagy tanárjelöltek pályázhatnak.

A pályázók kellő okmányokkal felszerelt kérvényeiket a nyíregyházi ág. ev. főgimn. igazgatóságához, 1894. évi június hó 30. áig nyújtják be.

A megválasztott tanárok kötelesek 1894. szeptember 1-én állomásukat elfoglalni.

Nyíregyháza, 1894. évi április 24. kelt tanács-határozat alapján.

Leffler Sámuel,
főgimn. tanács-jegyző.

Dr. Meskó László,
felügyelő.

NYILTTÉR.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerkesztő.

Első tokaji cognac-gyár Tokajban.

Arany-érmekkel a következő kiállításokon lett kitüntetve:

Berlin, Páris, London, Chicago, Brüssel, Haag, Nizza és Bordeauxban.

Intés cognackeresedőknek.

Óva intünk utánzott Tokaji Cognac vételétől, miután ezt minden egyes ismételésűstónál elkoboztatandjuk.

Utánzott mindazon Tokaji Cognac, mely nem az egyedüli Tokajban létező

Első Tokaji Cognacgyárból

származik, és mely az ezen Tokaj város czimerével mint

bejegyzett

védjeggyel

ellátva nincsen.

Első Tokaji Cognacgyár Tokajban.

A magas kereskedelemügyi m. kir. ministerium ellenőrzése alatt. Gyári kedvezmény által kitüntetve.

Riemer E.

Gazdasági gépek és tüzelőszerek raktára. — Képviseleti iroda: Olasz- és Magyar-borok nagykereskedése.

A Remington-írógépek

és

Edison „Mimeograf“

egyedárúsága

Székely-Udvarhelyt.

Ajánlja 42 nyomóval 90 betűt és ékezetet író, magyar és német írásra berendezett

Remington-írógépeit.

Ajánlja továbbá legkitünőbb írás sokszorosító gépét, az Edison-féle

„Mimeografot“

melyről 3000 tiszta szabatos levonat készíthető. Számos hivatali és magános kitüntető elismerésével ajánlja. Európában s Amerikában több, mint 80000 darab van elterjedve.

Mintalapok s árjegyzékek az „Órálló“ kiadóhivatalában is megtekinthetők. Ugyanott a rendelések is közvetíttetnek.

Közvetlen rendelésnél kérjük a hivatkozást az „Órállóban“ megjelent hirdetésnyre.

Riemer Ede,

Remington-írógép és Edison „Mimeograf“ egyedárúsága Székely-Udvarhely.

2-3

Szinyák fürdő

Ezen szép öserdőkötől környezett szelid hegyvidéken fekvő kellemes üdülőhely és csuzos köszvényes bántalmak, bőrbetegségek s ideges kór állapotok sikeres gyógyulásával elért áldásos eredményeiről tágas körben jól ösmert

uradalmi kénvizes gyógyfürdő

házi kezelés és mérsékelt árak alkalmazása mellett folyó 1894. évi május hó 15-én nyitattik meg a t. közönség számára.

Pósta és vasúti állomás Beregszentmiklós: honnan hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtök napokon a déli vonatok megérkezése után kényelmes társas kocsit szállítja a t. látogatókat személyenkint 1 frtéért a szinyáki fürdőbe.

Katonatiszt urak és közhivatalnokok — ha a fürdő helyen legalább 14 napot töltenek s eziránt igényeiket alulírt igazgatóságnál előlegesen bejelentik a lakszobák és fürdőkre nézve 25% árkedvezményben részesíttetnek.

A munkácsi és szentmiklósi uradalmak igazgatósága Munkácson.

1-2

A sárospataki főiskola könyvnyomdája által kiállítva, megjelent.

Kapható:

TRÓCSÁNYI BERTALANNÁL

Sárospatakon.

A gége tükrészetről, s annak ellenőrzése mellett a heveny és idült hurutos gégelob kezeléséről. (36 ábra.) — A Pneumatikus gyógykezelésről, a légzőszervek bántalmáinál. — A fülbetegségeknél alkalmazható vizsgálati módszerekről s azok körjelzési és gyógyértékéről. (45 ábra.) — Az idült genyes fülfolyásról, s annak nemleges hatásáról a szervezetre. — Az orrtükrészetről, s annak értékéről az orr- és fülgyógyászat terén. — Az orr- és garatbabarcokról, s azoknak müleges eltávolításáról. — A villamosság alkalmazásáról s hatásáról a gyógyászati terén, villamos vizsgáló, s gyógykezelő műszerek bemutatásával. (42 ábra.) Fenti művek szerzője Dr. Kun Zoltán főiskola és specialista orvos a mell-, gége-, orr- és fülbántalmak kezelésében Sárospatakon.

Tisztelettel kérjük t. olvasóinkat, hogy megrendeléseknél és bármily más nemü érintkezéseknél, melyek az itt közölt hirdetésekre vonatkoznak, az „Órálló“-ra hivatkozzanak.

Sárospatak, Nyomtatta Steinfeld Jenő, az ev. ref. főiskola bettívvel.